

Als frauderen een gewoonte wordt

Goldman Sachs illustreert de noodzaak om financiële wereld eerst en vooral een moreel geweten te geven

Onderscheid tussen professionele en eigen belangen moeilijk te maken als er geld te verdienen is
David De Cremer

Het ergste leed leek voorbij. De financiële crisis begon te vervagen en optimisme leek troef. Het wantrouwen in de financiële sector leek toch niet zo gerechtvaardigd. Niets is echter minder waar.

Met recente berichten omtrent fraude wordt het duidelijk dat vertrouwen geven aan de financiële sector niet zonder gevaar was. Met de aanklacht van de Amerikaanse beurstoezichthouder SEC tegen Goldman Sachs blijkt dat frauduleuze praktijken min of meer aanvaard leken te zijn voor de zeepebel uit elkaar spatte eind 2007.

Goldman Sachs blijkt onjuiste informatie verschaft te hebben aan zijn klanten over een investeringsvehikel voor hypotheeken. Dit vehikel was samengesteld samen met het hefboomfonds Paulson en het pikante detail was dat beide meer zouden verdienen als de beleggingen van de klanten minder waard werden. ABN Amro en het Duitse IKB bleken de grootste slachtoffers te zijn. Ook Rabobank deelt in de klappen en blijkt benadeeld te zijn door Merrill Lynch, dat samen met het hefboomfonds Magnetar de hypotheek Norma opstelde. Ook hier verdienen beide partijen meer als Norma minder waard zou worden.

Goldman Sachs heeft laten weten dat het nooit bewust het be-

langvan klanten heeft willen benadelen. Mooie woorden maar de gevolgen zijn niet minnetjes. Onderzoek toont inderdaad aan dat in ambigue situaties — wanneer er weinig transparantie is bij het ontwikkelen van financiële producten en de onderliggende transacties — het eigenbelang een grotere (onbewuste) invloed op beslissingen heeft. Onder deze omstandigheden zijn mensen ervan overtuigd dat ze moreel handelen en dat ze hun professionele verantwoordelijkheden op de eerste plaats zetten. Die overtuiging wordt met een overdreven zin voor zelfvertrouwen gedragen waardoor het eigen handelen niet meer ter discussie wordt gesteld. Een gevolg hiervan is dat morele dilemma's niet meer herkend worden.

Ook al zegt de Britse premier Gordon Brown nu dat het gedrag van Goldman Sachs een voorbeeld is van het 'morele bankroet' van de financiële sector, het betekent weinig voor de betrokken banken. Op het moment dat al deze zaken zich afspeelden bekeek men de beslissingen niet in termen van moraliteit maar eerder in termen van economische winstgeving en dat is helemaal niet fout binnen een vrije markt. Het feit dat Goldman Sachs bij het opstellen van deze hypotheek hefboomfonds Paulson de vrijheid gaf om zelf de hypotheekleningen te kiezen illustreert

dat in omstandigheden waar geld verdiend kan worden het onderscheid tussen persoonlijke en professionele belangen erg moeilijk te maken valt. In de psychologie wordt deze tendens de illusie van de objectiviteit genoemd. Deze illusie is overduidelijk aanwezig binnen de financiële wereld.

Het herdefinieren van de financiële wereld zal dan ook moeten beginnen met een verandering van de eigen 'mindset'. Een inzicht dat veel beslissingen niet gevrijwaard zijn van eigenbelang en dat het niet transparante karakter van vele transacties dergelijke illusies vrij spel geeft. Het is dus niet enkel zaak om regulatie in de financiële wereld binnen te brengen, maar eerst en vooral deze wereld een moreel geweten te geven waarbij men herkent wat men fout kan doen en onder welke omstandigheden dit kan gebeuren.

Enkel de motivatie om zelf de eigen gebreken in te zien en deze te verhelpen zal kunnen leiden tot een meer duurzame en morele financiële wereld. Als deze intrinsieke motivatie aanwezig is zal het implementeren van regels wel kunnen helpen omdat men deze dan ook zal willen naleven.

David De Cremer is hoogleraar Behavioural Business Ethics aan de Rotterdam School of Management en gasthoogleraar aan de London Business School.

